

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 18 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenšči nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 292.

V Ljubljani, v torek 22. decembra 1885.

Letnik XIII.

Najnovejši dvojni ministerski odlok.

Že včeraj smo omenili, da je minister za bogočastje in nauk o šolskih knjigah, učnih pripomočkih in knjigarnah na vse deželne šolske oblasti odlok izdal, ki je v svojem obojnem delu jako pomenljiv in umesten. K obojnemu delu pravi Njih eksceleuca dr. vitez Gautsch, da sta vsled splošnih pritožb dana bila med svet. Pervi obravnava šolske knjige, da naj se nikari tako pogosto ne menjavajo, kar posebno reveže hudo teži, ki imajo v srednjih šolah svoje sinove in hčerke. Zabranjeno je tudi učenikom ali ravnateljem, nič manj kakor skupnemu učiteljskemu obojstvu, bodisi na ljuskah ali srednjih šolah od dijakov kakih drugih knjig in učnih pripomočkov zahtevati zraven tistih, ki so strogo predpisani. Ta del se ozira bolj na gmotno stran občinstva in zabranjuje prevelike stroške, ktere mu prepogosta menjava učnih knjig in pripomočkov naklada, ne gledé na to, da pri taki vedni menjavi tudi pouk škodo terpi. G. minister obeta še z raznimi določbami na tem polju potrebno, ukreniti in pozivlje vse deželne šolske oblasti, da naj gledajo strogo na to, da se povsod volja njegova izvršuje.

Ta zadeva bila bi zraven gmotnega bolj znotranjega pomena, a drugi del pa sega bolj na zunanje in je naprten proti knjižnicam na ljudskih in srednjih šolah, ktere s tim, kar hranijo v sebi, ne vstrezajo le vzgoji in izreji mladine, ampak so ji celo naravnost škodljive. Da se tem žalostnim prikaznim vendar že enkrat sapa zapre, kliče gosp. minister vsem voditeljem in ravnateljem ljudskih in srednjih šol ministerski odlok za bogočastje in nauk z dnem 3. jan. 1882. leta št. 13.456 v spomin, da se imajo vse knjižnice natanko pregledati in preiskati ter vse tiskovine in podobe, ki bi količkaj v domoljubnem, verskem ali npravnem oziru utegnile spodtikljive biti, takoj izbačiti. Vsak učenik ima s

svojim podpisom v knjižničnem zapisniku biti porok, da se v knjigi od njega presojeni ničesar v imenovanem trojnem oziru spodtikljivega ne nahaja. Za vso knjižnico osobno odgovorni so pa ravnatelji in voditelji šol, kterim je do 1. maja 1886 o vspehu te preiskave na višje mesto poročati.

To bi bil dvojni najnovejši ukrep, kterega smo, naravnost povemo, za zdaj radostno pozdravili. Če tudi bi si želeli, da bi morda pri presoji knjig bi li ta versko ali npravno spodtikljivega obsega bila ali ne, še kateri drugi zraven gg. ravnateljev in učenikov imeli govoriti, ki bi to bolj poznali, kakor imenovani, in sicer to trdimo zato, ker bi sodba, če bi voditelj ali učitelj bil brezveren ali v npravnosti ne ravno natančen, dobri stvari nič ne pomagala, ampak celo škodovala, ker bi se tudi zanaprej še spodtikljive reči postavno hranile, vendar smo za ta odlok g. ministru zelo hvaležni. Vzel je prav metlo-brezovko v roke, in upati je, da se bode marsikaj gnjilega po knjižnicah pomelo, če je vse to resnično, o čemur toliko pritožb dan na dan slišimo od mož, nad kterih resničnostjo pa čisto nič vzroka nimamo dvomiti. Vemo koliko je v novejših časih laži-liberalizem po naših šolah raznega semena dvomljivega pomena med mladino zatrosil, od kterega nič kaj zdravega sadu ne pričakujemo. Neprebavljive fraze tvarinarskega Hegelianizma, Feuerbachizma in Darwinizma so skrite po raznih spisih in tako hrana podajala se je tisti mladini, ktera ima zopet mladino vzgojevati. To je veljalo, in deloma veljá še po naših višjih šolah in kdor teh zmot ne odobruje, tak v očeh teh, ki so le v takih virih svojo modrost zajemali, veljá za mračnjaka, ki ne stoji na stopinji časa. Da, ta materialistični duh segel je tako daleč, da se je drznil celo vtihotapiti v knjige, po kterih se ima krščanski nauk učiti po šolah. Lahko bi o tem veliko spregovorili, a peró se nam krči žalosti. Kdor se hoče prepričati o tem, vzame naj krščanski nauk v roke — za drugi razred ljudske šole — kjer bo najdel

na str. 11, da se celo poglavitna resnica krščanstva prezira in neposredno odrešenje tají. Primerja naj zgodbe sv. pisma, starejše izdaje z novejšimi in videl bo, kolika razlika je v podobah: kako vse nekako meri zavedno ali nezavedno na to, da bi se vsa višja verska čutila že prav zgodaj v otročjih srecih zadušila.

Zato pravimo še enkrat, da nas ta ministerski ukrep močno veseli. Upati je, da bodo naši še verni gg. ravnatelji in voditelji to ministrovo zapoved nepristransko oceniti vedeli, ter jo točno izvršili. Ko bi pa kje ti voljni ne bili, nadjamo se trdno, da se bodo najdlji učeniki, ki bodo vse svoje prepričanje in svoj vpliv obrnili na to, da naša mladina v verskem, npravnem in domoljubnem oziru nobene škode trpela ne bo, posebno pa prosimo naše katehete, da so previdni in mirni v tem, da brez vsakoršnih predsodkov podpirajo domoljubne in krščanske ravnatelje in učenike in ž njimi v trebljenju knjižnic vzajemno delujejo, saj so tudi oni učeniki, ki imajo svojo sodbo v knjižničnem zapisniku vestno izreči. Kjer bi jim pa vspešno delovanje iz kakoršnih-koli vzrokov možno ne bilo, prosimo jih, da svoje razsodbe, misli in dvome prijateljsko nam pošljejo, da jih prilično porabimo, ker nič ni nam tako pri srečju, kakor da se naša mladina v resničnem domoljubnem, verskem in npravnem oziru vzgoja.

Sicer šolske bukvarne, t. j. otrokom namenjene po Slovenskem nimajo toliko spodtakljivega blaga v sebi, kakor tožijo sosedni Nemci, da njihove imajo, kar se ni čuditi, ker pri nas ni tistega velikega duha, ki bi čez mejo škilil, kakor je pri Nemcih, tudi ne protestantizma, vsaj naravnost ne. Zato slovenske knjige nimajo nič zoper avstrijsko domoljubje. Slovenec preko meje države nikdar ne gleda, dasi Slovan „z dušo i telom“, čuti se srečnega edino le pod perutmi avstrijskega orla. Tudi v verskem in npravnem oziru nimamo do zdaj, hvala Bogu, še kdo ve kaj spodtakljivega izmed takih spisov namreč, kteri se navadno mladini v roke dajejo, akopram

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izviren zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

„O tem Vekoslavu z Vignja“, oglasi se Kazanovski, „injam že več poročil, najbolj zagrižen med vsemi rimskimi fanatiki mora biti. Poglejmo!“

Pri tej priči privleče izpod suknje črno knjigo, ter začne preobračati liste in prebirati. Bere:

„Vekoslav z Vignja ovajen je, da je vedno nasprotoval komisarju Geravsu v Štanjelu pri izvršitvi novih postav in ljudstvo šuntal.“

Vekoslav z Vignja, kakor mi je došla vest iz Rima, je v papeževem uradnem listu prijavil več člankov, v kterih tendenciozno ocenja najnovejše prenapredbe v cesarstvu; lažnjivo in obrekovalno daje rečem nevarno obličje in sumniči posebno vnanje prišlece, da so vseh zmešnjav krivi, prerokuje Avstriji propad; rimska kurija tirja, naj odločno glas povzdigne ter zabrani tako počenjanje.

Vekoslav z Vignja je tretjič ovajen, da je pred dvema tednoma pred zbranim občinstvom nekje v

Gorici svaril pred novima društvoma, kteri smo osnovali pri „Odkritosrčnosti“.

Iz vsega tega lahko razvidimo, da je Vekoslav po vsem sumljiv subjekt, nam in naši stvari nevaren. Kaj se vam zdi, bratje?“

„Le nekaj, da ne zabim, častitljivi bratje“, oglasi se spet Mostovski. „Seveda, morda bote rekli: ti govoriš „pro domo tua“ (sam za sebe); ne bom tajil, da najpred pripade meni ta kost, vendar ob enem zná tudi vas kaj doleteti; saj videli bote še bolje, kako ognjusen je vsem zvestim služabnikom Gospodovim ta Vekoslav. Toraj da začnem v imenu Jehove. Saj veste, koliko bi premoženje grofa spod Skale pripomoglo za našo sveto stvar. A glejte, vsi Podskalnikovi gradovi obešeni so za pas edine hčerke Julijete. Kdo bi je toraj za ženico ne pozelel? Toda glejte, častitljivi bratje, strmi nebo in zemlja, in vi rodovi zemlje, poslušajte, kaj vam moja usta govoré. Ta kapucin Vigenjski, zložen iz samih molkovih jagod, zatelebal se je v Julijeto in služabniku Jehovinemu, Ben Saruku Menahemu, maziljencu Gospodovemu, iz rok trga tolsti plen, ki ga je Jehova obljubil Abrahamu in zarodu njegovemu na vekomaj. In kaj mislite, da se bo spametoval! Še vedno bolj jo zalezuje in lovi. Oni dan le, ali nista bila en cel dan v „Lepi hiši!“ Že vidim, zastoj se bom boril,

propadem. Bil sem te dni pod Skalo, oče njen, grof Anton, me je predstavil ji; i jaz seveda, kar je bilo le v moji moči, ljubkoval sem se, in uklanjal in odklanjal, kakor še nikdar, govoril sem zdaj italijansko, zdaj nemško, zdaj francosko, tako ljubeznjivo in sladko, da bi bil trd kamen ganil, a mislite li, da me je z enim samim pogledom počastila? Poslušala je malo časa nevoljno, kakor bi na trnji stala, potem pa zmuznila se urno, kakor srna iz naše srede, nikdo je več ni videl tisti dan. Zaljubljena je v meniško počast na Vignji! Bratje, kaj se vam zdi?“

„V naših pravilih je določeno, da se vsi oni, ki kljubujejo našim nameram, naredé neškodljivi. Poysod nam je na poti. Umakniti se mora! Zatoraj sodim: Pereat Vekoslav!“

„Pereat, pereat!“ odgovarjajo vsi.

„V treh dneh“, nadaljuje Kazanovski, se bo srečalo, in eden izmed nižih bratov, kterega zadene, izvršiti bo moral v treh mesecih današnji sklep pod smrtno kaznijo, v imenu najvišjega glavarja.“

Vsi obmolknejo. Za nekaj časa začne spet Mostovski, rekoč:

„Ker je Ben Saruk v zboru svojih bratov milost našel proti tem, ki ga preganjajo, odprl bo zopet usta, in jezik njegov bo z nova govoril. Ako sme že potem takem služabnik božji Menahem upati, da

tudi v tem oziru se brezverskemu duhu, kateri se od neke strani po naših deželah goji, ravno popolnoma, kar brez pomisla zaupati ni.

Drugače pa je po učiteljskih knjižnicah po takih, ki so učiteljem v posameznih okrajih namenjene. Izbiranje in nakupovanje knjig pripada v vsakem okraju posebnemu odseku — bukvarničnemu. Žalostne skušnje svedočijo nam, da se tukaj čestokrat kaj takega nasvetuje, kar bi bolje bilo, da bi se nikdar ne uvrstilo v učiteljske bukvarnice.

Ljudski učitelji, dasiravno se mnogo učé, vendar tiste visoke učenosti in omike imeti ne morejo, da bi zmed toliko tvarine vselej najboljšo odbrali. Ako že človek sploh kaj bere, ni potreba za njega, da bi veljal za izobraženega le tedaj, da prebira knjige in spise, ki bi mu motile njegovo versko prepričanje in bi pod krinko učenosti razširjale pantheizem ali brezboštvo. Mislimo pa tukaj na nekatere nemške spise, ki v lepi obliki nagnuseni sad podajajo; v mislih nam je tukaj „Brehms Thierleben“, ki je sicer zelo prikupljivo in vabljivo pisano, a tudi zaničuje in v zasmeh vstavlja vse naprave katoliške cerkve, opazke pa pisatelj vpleta tako, da jih človek komaj zapazi in tako se strupa brezbožnosti nasrka, da sam ne ve kedaj. Da tak po teh virih učen potem maha po vsem, kar je svetega in božjega, lahko si mislimo in vendar sam on je učen in omikan, vsi drugi so mu pomilovanja vredni bedaki.

Tedaj, komur je mari za pravo omiko, da! za njegov dušni mir in njemu izročeni, naj dobro prevdari popred, kaj nasvetuje, kaj priporoča in kaj bere.

Deželni zbor kranjski.

(IX. seja, 22. decembra.)

Prebere in potrdi se zapisnik zadnje seje, potem se razdelé došle peticije. Poslanec Fabru se dovoli dopust do 2. januarja. Ker je gledé žganjivstva došel od vlade neki dopis, odstavi se točka 13 z dnevnega reda, dopis slavne vlade pa se v pretres izroči gospodarskemu odseku. Neki drug dopis o pobiranju davkov izročil se je odseku za pregledovanje letnega poročila. Gosp. poslanec Detela je stavil samostalen predlog gledé deželnih cest. Baron Apfaltrern stavi predlog, da naj se deželni zbor preloži do 4. januarja. — Gosp. poslanec Hren podpira ta predlog, ker bi ne bilo prav diete pobirati, pa nič delati. Gosp. poslanec dr. Poklukar omenja, da se temu predlogu ne protivi; mislil je pa, da bode gg. poslance volja, med tem časom tudi v odsekih kaj delati, ne pa praznovati, ker je še silno dosti jako važnih predlogov, ki jih pa ne bo mogoče rešiti, ako se zborovanje pretrga do 4. januarja. Pri glasovanju se sprejme predlog barona Apfaltrerna. — Gosp. poslanec Šuklje se je zaradi premeščenja svojega na Dunaj odpovedal namestništvu deželnega odbornika.

Poročilo deželnega odbora o deželnih dobrodelnih napravah se vzame na znanje. — G. poslanec dr. Papež poroča, da je deželni odbor od slavnega deželnega zbora v XIII. seji dne 17. oktobra 1884 sklenjeni načrt postave zastran sodelovanja deželnega

zastopa pri uporabi rezervnega zaklada kranjske hranilnice v Ljubljani predložil z dopisom dne 21. novembra 1884, šte. 7681, o. kr. deželnemu predsedništvu s prošnjo, naj bi izposlovalo temu načrtu postave Najvišje potrjenje.

Vlada je odgovorila, da bi tako nadzorovanje deželnega odbora omejevalo nadzorstvo državno. — Gosp. Svetec pojasnjuje, da temu ni tako, da državno nadzorstvo ostane nespremenjeno in da bi deželno nadzorstvo vladi le pomagalo. Ko bi deželni nadzornik našel kako napako, moral bi jo naznaniti vladi, ki bi o tem sama sodila in to sama reševala. Toraj bi bilo tako nadzorstvo državi v pomoč, ktere nadzorstvo bi bilo s tem pomnoženo. Poročilo deželnega odbora se potem vzame na znanje.

Dalje g. dr. Papež poroča, da se je vlada izrekla zoper postavu, ktero je bil l. 1883 deželnemu zboru gledé omejitve ženitovanskih oglasnic deželnemu zboru izročil g. poslanec Klun. G. poslanec Pfeifer se je pri tej važni zadevi oglašil in rekel, da naš narod z odgovorom vladnim ne more biti zadovoljen. Govor njegov priobčimo prihodnjič.

Poročilo deželnega odbora se potem vzame na znanje, o predlogu gosp. Pfeijerja se pa ne glasuje, ker je g. deželni glavar rekel, da pride ta spis že sam po sebi v stenografski zapisnik. Skliceval se je na to, da ga je g. poročevalec prebral; toda čital ga je le en del, in zato bi ne bilo odveč, ko bi se bilo glasovalo tudi o Pfeijerjevem predlogu.

G. Hren občirno poroča o prošnji Višnjegorske občine, da bi se okrajna sodnija iz Zatičine prenesla v Višnjo goro. Nekaj občin sedanjega Zatiškega okraja naj bi se združilo s Trebanjsko sodnijo, Grosuplje, Račna in Slivnica pa naj bi se ločile od Ljubljanskega okraja in združile z Višnjo goro. Konečno nasvetuje, da naj deželni zbor pripozna primernost preselitve okrajne sodnije iz Zatičine v Višnjo goro, in da naj se ta prošnja s toplim priporočilom izroči deželni vladi.

G. Svetec omenja, da rad privoši Višnjanom dobroto okrajne sodnije, ako jim jo hoče državna vlada dati. Ali deželni odbor ne more postopati enostransko, prosilo je le nekaj občin, kaj druge porekó, se pa ne vé. Treba se je ozirati tudi na druge občine in poizvedeti njih mnenje. Višnja gora je že enkrat prosila za tako premeščenje, pa ni bila uslišana, zdaj pa deželni odbor nima novih vzrokov, da bi to vnovič priporočal državni vladi, in zato on predlaga, da naj se peticija brez priporočila izroči vladi.

G. Šuklje zagovarja prošnjo in zlasti povdarja, da se pri nas premalo skrbi za meščanstvo. Tudi omenja, da je pri prvi priliki tudi narodna stranka glasovala za to, da se naj prošnja vladi priporoča.

G. Svetec oporeka, da bi bil sploh zoper prošnjo Višnjanov, on le neče, da bi se kaj takega sklepalo brez prave podlage, ne da bi se vedelo, kaj da poreko druge občine. Ako one želé tako združenje z Višnjo goro, naj se jim želja spolni, ako jo pa nečejo, vendar ne gré, da bi deželni zbor proti njih volji to reč vladi priporočal.

Dr. Bleiweis ima kot zastopnik okolice Ljubljanske tudi pomisleke, da bi se hotele občine Gro-

suplje, Račna in Slivnica ločiti od Ljubljane, zato podpira predlog Svetčev. Pri glasovanju predlog Svetčev ostane v manjšini in se sprejme predlog odsekov.

G. Svetec poroča o neki peticiji iz Črnomeljkega okraja gledé pobiranja priklad za stvarne šolske potrebščine po c. kr. davčnih uradih; deželni šolski svet in finančna direkcija sta se izrekla zoper tako pobiranje, in peticija se izroči vladi, da naj po administrativni poti željam prosilcev vstreže, kolikor more.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. decembra.

Notranje dežele.

Nevihta v *štajarskem deželnem zboru* je pregnana. Liberalni Nemci so vtajili, da bi bil Posch v resnici Slované za lažnjive smatral, deželni glavar je na podlagi tega in ker se ni dalo dokazati, ali je Posch res to govoril ali ne, dal slovenskim poslancem pogojno zadostenje, na kar so se le-ti izrekli, da se bodo zopet vdeleževali sej. Deželni zbor se je na to preložil do 8. januarja.

Na mesto ranjega Vončine predlagala je hrvatska vlada za sekcijkega načelnika v *miništerstvu hrvaškem* vseučilišnega profesorja Spevca in so dotična pisma že odšla v Budapešt.

V *českem deželnem zboru* imeli so nedavno priliko razgovarjati se o žgajarski kugi, ktera se je tudi po Čeahah grozovitno širiti jela. Može, katerim je blagor naroda pri sreč, stopili so skupaj in napravili peticijo na deželni zbor, da naj se proti šnopsarski kugi kaj vkrene dokler je čas, sicer preti velika nevarnost, da jim vražji špirit in šnops sedaj še krepak zarod popolnoma vniči. Človek bi si mislil, da kakor je vsebina take resolucije sama po sebi žalostna, je mora vendar le vsakdo vesel biti, komur je sploh na tem kaj ležeče, da se blagor naroda ohrani, zato bi jo moral po možnosti tudi vsak podpirati. Temu pa ni bilo tako. Oglašil se je namreč nemško-pemski poslanec Tausche in je sebe in svoje volilce takoj začel opravičevati, češ pri nas se ne pije šnops in naši ljudje v peticiji niso prav nič prizadeti. Lepo bi bilo, če bi bilo res tako, žalibog da ni! Dobro se še spominjamo litauji, ktere je svoje dni nemško-pemski poslanec dr. Roser svojim nemško-pemskim volilcem pel, da so „presice“ v pravem pomenu besede, ki šnops pijejo tako, da po cestnih jarkih pocepajo in „kladam“ podobni obleže. Tudi statistika dokazuje, da se na severnem Českem leto za letom toliko šnopsa popije, da na vsakega prebivalca pride po 14½ litrov. Kaj bo le Tausche na to odgovoril? Če pa od ondot ni bilo še nobene peticije v tej zadevi, je pa to jako znamenito spričalo, koliko da je ondašnjim poslancem na resničnem blagru svojih volilcev ležeče. Šnops se ondi ravno tako pije, kakor drugod, poslanci pa svojim volilcem nalašč desko pred oči stavijo, le da bi volilci neprijetnih napak ne videli. Ali se ne pravi to svoj lastni rod vničevati?

V ministerstvu poljedeljstva pripravljajo nekatere preosnove v *lovski postavi*, ktere mislijo menda še letos državnemu zboru predložiti. Med mnogimi drugimi nadlogami divjačina ni ravno najmanjša, ki kmeta hudo tare, ker mu škodo dela, pomagati si pa sam ne smé, sicer je zaprt. Tukaj bi bila pač potrebna radikalna preosnova postave tako, da bi tudi kmet kaj koristi od nje imel. Je že res, da se

bo kdaj za ženo dobil Julijeto in bogato hčer Podskalnikovo vpeljal v hišo svojega očeta, ga vendar še ena reč skrbi in nekaj je še, kar noč in dan v velikih skrbéh premišljuje. Tisti gradovi Podskalnikovi so vsi „fidei-komisni“, prav tako je tudi z največimi zemljišči naših žlahtnikov. Kaj si toraj človek okoristi, ako ima zlatov na mernike, ko ne more največih posestev na-se spraviti? Tudi upati ne vrže takim žlahtnikom, ker upnik se ne sme nikdar dotakniti njihovega posestva. Tako je, da vam navedem en sam vzgled, grof Anton je zaigral grad Obročnik in mi ga tudi zapisal, a kaj si pomorem, ko je grad priklenen na fideikomisno verigo? Tako toraj vidite, bratje, da so dediči Abrahamovi izključeni iz obljubljenega dežele, ktero je Jehova obetal Abrahamu in zarodu njegovemu na vekomaj. Vem sicer, rekli bote: kaj ti pa mar za fideikomis, ako dobiš Julijeto, saj ž njo ti tako vse drugo pripade? Toda bratje, prvič, Ben Saruk ne misli le na-se, ampak tudi na druge, dobro vedóč, da, kar njemu vgaja, tudi drugim ne škoduje. Kako splošne koristi bi bilo streti tisti železni „fideikomis“? Drugič pa, ako Julijeto dobim, moral bom ž njo vedno pod Skalo tičati in svoje gradove čuvati. Prodati jih ne bo pripuščal „fideikomis“. Veste pa, bratje, kako nedostojno, nestrpnost je Abrahamovičem stalno naseliti se na ta

istem kraju. Domovina naša je celi svet, ker Jehova govoril je našemu očetu, da bodo po njem blagoslovljeni vsi rodovi zemlje. Zatoraj sam Gospod prepoveduje ostati vedno na enem mestu; romati moramo iz dežele v deželo do sodnega dne, da razširjamo kraljestvo Jehove in osrečimo cel človeški rod. Zato je pa neobhodno potreba, da karkoli imamo stalnega zemljišča, smemo svobodno prodati in v tekočo kroglovino spreobrniti, ker le s to je mogoče po svetu hoditi in prevzeti velika podjetja, kakoršna so dostojna za dediče obljubljene dežele. Drugi imajo naj njive in gozdove in vinograde, za te pa, o Izrael, stvaril je Jehova zlato in srebro! Vidite, častitljivi bratje, da sem govoril iz globočine srca in s pravim prepričanjem.

„Staknil si, častitljivi brat“, začena Kazanovski, „prevažno vprašanje, ki ne le tebe bistveno zadeva, ampak še bolj častito družbo našo, „fideikomis“. Veste dobro, častiti bratje, kako nalogo si je postavilo naše društvo, ki je že razširjeno po vsem svetu: vse ljudi popolnoma zenačiti. Da se to izvrši, je neobhodno potrebno, da se odpravi privatna svojina in vse lastnine po državi, ter le javno upralja, tako, da nobeden ne bo imel nič in vsi bodo imeli vse, recimo toraj: uvesti moramo „komunizem“. Do tega pa nam nič bolj poti ne zapira, kakor „fidei-

komisna“ naprava, ker po tej so ogromne zemljiščne skupine nerazrušljivo priklenjene na plemstvo in na vladajoče rodovine. In rimsko-krščanska država, v svojem bistvu nasprotujoča enakosti ljudi, potrdila je postavno „fideikomisno“ napravo, da bi ž njo ogromno večino za vekomaj podložila dinastiji in plemstvu. Po tej postavi navezan je posestnik na svoje zemljišče, ker ga še prodati ne more, in ako tudi njegov rod izumrje, ono pripade drugemu. Fideikomisna postava toraj kakor železna veriga sklepa plemstvo med seboj in z dinastijo, in dokler ima veljavo, nam ni mogoče še misliti, da kaj dosežemo; streti moramo to verigo in storjen bo eden najvažniših, odločilnih korakov. Zatoraj pa se že več let v naših krogih reč prevdarja, zdaj pa, ko je cesar Jožef prestol zasedel, ki je vnet za napredek in rad posluša naše svete, je vgoden čas to reč na dan spraviti, da zadobi med občinštvom in tudi v vladnih krogih vedno več priznanja; stvar se je že začela javno razpravljati in morda da ni daleč čas, ko bo slavni naš vladar zdobil zlato tele na kose, da bo vsak pobral enega ali družega, kakor bo hotel. Zatoraj tudi vas, častiti bratje, pozivljam, da vsakdo izmed vas pripomore k temu po svoji moči. Priporočam pa pri tem delu previdnost, da se občinštvu pošast ne pokaže, kakoršna je v resnici,

mu tu pa tam škoda povrne, ki mu jo zajci napravijo, povsod pa vendar ne in tudi odškodovanje ni takošno, da bi zadostovalo za zgubo, ki kmeta recimo le na sadnem drevju zadene, če mu ga zajec obgloda. Naj bi dotična preosnova le dobra in splošno koristna bila.

Vnanje države.

Na *Srbskem* trajajo vojne priprave še vedno, vključ temu, da se je vsak dan nadjeti v tem smislu ukrepa mednarodne vojne komisije, ki se je v Nišu zbrala. Srbi oborožujejo se zaradi tega vedno dalje, ker se do sedaj Bolgari še niso izrekli, da se brez-pogojno podvržejo mednarodni vojni komisiji. Dokler pa Bolgari tega ne storijo, tako modrujejo v Belemgradu, tudi mi ne moremo storiti in se moramo za boj pripravljati, kajti previdnost to zahteva. Zaradi tega imajo tudi vojno ministerstvo in intendatura polne roke dela, da ju ne prehitijo morda kaka vojska čez zimo. Stvar je pa taka-le: Če bi se tudi Srbi in Bolgari opirali se na svojo trmoglavost v resnici vstavljali naredbam velesil, prisilila jih bo k temu Avstrija. Grof Kalnoky se je Bolgarom nasproti izrekel, da njegov presvitli vladar, cesar Franc Jožef, odločno želi, da se med Srbe in Bolgare mir povrne. Taka cesarjeva želja mora biti in je tudi našemu ministru zunanjih zadev povelje, kterega bo grof Kalnoky na vsak način izvršil. Če to ne pojde drugače, si bo pa še vojnega ministra na pomoč vzel, potem bo pa že šlo. Avstrija se je v srbske zadeve vtaknila, Avstrija bo morala tudi skrbeti, da jih v red spravi in jih tudi bo, če bi jih Srbi in Bolgari sami ne vedili.

Ruski korespondent v Bolgariji pisal je v „Nov. Vremja“, da se je razgovarjal z bolgarskim ministrom predsednikom Karavelovom o sedanjih *bolgarskih zadevah* in je pri tisti priliki prav mnogo zabavnega zvedel. Karavelov je neki rekel: „Naj velesile priznajo srbska okrožja Pirota in Vranja in prav radi bomo odstopili od rumelijskega zedinjenja, kajti Pirotsko, kakor Vranjsko okrožje je jako važno za nas. S Pirotom pokrili bi mi glavno naše mesto — Sofijo, da bi ne bilo od srbske strani vsakemu napadu tako izpostavljeno; Vranja bi nam pa služila za klin, kterega bi zabili med Srbijo in Macedonijo. Le to naj se nam dovoli in zadovoljni bodemo, nočemo prav nič drugega zahtevati in ne bi vzeli, tudi ne, če bi se nam ponujalo, ker nam je na tem ležeče, da si državno mejo dobro in nam koristno uravnamo.“ Naravnost rečeno, je to zahtevanje jako čudno in zato tudi silno neverjetno. Če bi bil pa Karavelov svoje oči res na Pirota in Vranjo obrnil, se bo pa že prepričal, da je bila to prav slaba misel, ki mu je tedaj v glavo šnila. Srbi gotovo ne bodo dali po nobeni ceni Pirota in Vranjo izločiti iz srbskega državnega telesa; kajti zemlja obeh okrožij napojena in kupljena je s srbsko krvjo, ki je tekla ondi v poslednji srbsko-turški vojski. Če bodo Bolgari res zahtevali omenjena okraja, potem pa z nameravanem sklepanjem miru ne bo nič, ker Srbi ga ne bodo brez vojske nikdar dovolili.

Kar je preveč, še s kruhom ni dobro. Tudi na *Francoskem* so prišli že do tega prepričanja gledé dijaških batalijonov, ktere so lansko leto in predlanskim v življenje spravili. V mestu Neuilly pred Parizom jeli so jim že presedati in je mestni odbor sklenil, da se odpravijo. Obleka se bo pa razdelila med otroke sirotišč, za ktere mora mesto skrbeti. Mestni očetje trdijo, da so dijakci preveč podivjali, od kar so uvrsteni v dijaške batalijone in so si prisvojili polno grdi navad, kakoršne se na noben način z dijaškim življenjem ne vjemajo. Klatijo se namreč po krčmah, kakor vidijo delati odraslene, prave vojake; kolnejo prav po vojaško; kadé kakor parni stroji in pa uporni so postali v šoli in doma,

da jih niti vgnati ni več. Kar je bilo pa še najnedostatnejše, je bilo pa postopanje vojaških instruktorjev, ki so bili tako drzni postali, da so celo v šolo nadzorovat zahajali, če dijaki-vojaki tudi pridno prepisujejo za kazni dnevne ukaze, kar se jim je navadno nalagalo namesto zapora. Da v takih okoliščinah poduk ne more napredovati in da se iz surove tvarine človeške tako ne dá izgojiti človek z blagim srcem in žlahtnim občutkom, je na prvi pogled očitno. Sploh so pa taki dijaki-vojaki, posebno dokler še v otročjih čevljih tiče, prav prava igrača, ki je izgoji na veliko škodo, domovini pa še na več, kajti stala jo je silno veliko denarja za opravo, koristi pa nimajo nobene od nje.

Izvirni dopisi.

Iz Tržaške okolice, 18. decembra. Mnogo je moralo nekdanj ljudstvo trpeti, ko se je nahajalo pod trdim vladanjem odurnih grajščakov ter bilo prisiljeno brezsrčnim gospodarjem tlako delati in desetino dajati. To se, hvala Bogu, v Avstriji več ne godi; slabo se pa v tem oziru še sedaj godi kmetom v Italiji, kjer obstoji še trdo tlačanstvo: kmet ni gospodar polja, temuč le najemnik ter mora bogatemu grofu, gospodarju po njem obdelovanega polja, polovico ali še več vsega pridelka dajati.

Enako se godi v več krajih Tržaške okolice. Pradedje in očetje sedanjih okoličanov delili so v enake dele med svoje sinove polja in kar so imeli, tako, da so sedaj po večkratnem delanju in kosanju zemljišča v okolici prav majhna; mnogo je gospodarjev (ako se smejo tako imenovati), ki ne posedajo več nego 100 do 200 štirirajskih metrov zemlje.

Jasno je, da ne more jedna družina od takega malenkostnega zemljišča živeti, kajti ž njim bi bilo težko le jednim ustom zadostiti. Zaradi tega je primoran družinski oče, mati in otroci si drugje zaslužka iskati, da se preživé. Mnogo takih malih posestnikov, videč, da jim polje malo ali nič ne prinaša, prodali so ga, kupil ga je pa kak gospod iz mesta in pridruživši tej mali parceli še drugo kupljeno od bližnjega kmeta, naredil si pristavo (vilta) ali kampanijo (mandrijo), na kateri sedaj služi morda prejšnji gospodar, okoličan, ali kak iz blažene Italije prišedši Furlan.

Ker so se zemljišča, vzlasti v spodnji okolici, tako razkosala, o kakem kmetijstvu, pridelku, tu niti govora ni, kajti premajhno zemljišče takemu okoličanskemu posestniku v drugo ne služi, nego, da mora od njega visoke davke plačevati; zato je primoran tak okoličan iskati si zaslužka drugje. Tega daje mu pa največ bližnje veliko mesto.

Toda tudi v Trstu v sedanjih časih je zaslužka malo, ker lepša mesta so zasedena največ po tujcih. Okoličanu se podajajo le težja, manj vredna in z manjšimi zaslužki združena dela, kakor popravljanje mestnega tlaka (tako, da ubozega okoličana s pravico zovemo tlačana), fakiška dela v Dogani in še kaj malega. V magazinah bogatejših trgovcev nastavljeni so ponajveč tujci iz Italije.

Mesta pri Tržaškem magistratu, kakor znano, so zasedana skoraj brez razločka od Istranov, naj-

zagrizenejših Tržaških lahonov ali slovenskih odpadnikov. Na magistratu se okoličana ne pozná za drugega, nego za davkoplačevalca, davkov se pa od magistrata postavljenih v Trstu in njegovi okolici ne manjka, ker postali so v zadnjem času prav neznosni, osobito hišni davek in vinski dac. Okoličan mora plačevati skoraj enake davke, kakor mestjan, če prav ne vživa vseh onih prijetnost, kakor prvi, n. pr. nima lepih cest, razsvetljave itd. Ker je okoličan že skoraj v vseh obtežnjah enak mestjanu, naj bi vsaj imel prednost pred drugimi iz vnanjih dežel prišliimi ljudmi v mestnih delih in službah!

Tako bi se moralo goditi, ali tako se žalibog ne godi. Prav iz srca vseh okoličanov je toraj govoril vestni in prezaslužni naš poslanec, g. Nabergoj, ko je v neki seji mestne zbornice svoj glas povzdignil v prid zatiranih okoličanov, kojih mnogo brez dela okrog hodi. Pridobil je, se vé, s tem prav malo, kajti jadikovanje in toženje okoličanskih poslancev je pravi glas vpijočega v puščavi. Dokaz nam je tudi hitro ugovarjanje renegata R., ki mu je koj ugovarjati hotel s potuhnjenim branjem pravic Tržaških pohajkovalcev in tujcev nasproti avstrijskih delavcev iz Kranjskega, Krasa ali Tržaške okolice.

Lepa razlika je res med zadnjim poslancem, kojega smoter ni drugega, kot nasprotstvo proti vsemu, kar je avstrijskega in prvim, kojega srce bije za blaginjo ljubljenih ali zatiranih sorojakov. L—n.

Domače novice.

(Na Koroškem) umrl je državni poslanec gosp. Vran in bo treba v Beljaškem okraji takoj novih volitev. Slovenska stranka postavila bo menda za kandidata profesorja Einšpielerja, nemško-liberalna pa trgovca Ghona. Zopet morajo koroški Slovenci od prvega do poslednjega na bojišče, naj potem že zmagajo ali propadejo. Na volišče morajo že zaradi tega, če bi tudi zaradi vsega drugega doma ostali, da bodo svetu dokazali svoje življenje in bivanje, ki vedno in povsod laže, da po koratanu ni Slovencev. Ni je bolj vgodne prilike, kakor je ravno volitev, o kateri narod pokaže, ali res živi ali pa samo životari. Glejte Nemce v Pragi. Petnajst let so se kujali, ali da se parlamentarno izrazimo, držali so se pasivne politike, letos so jo opustili, ker so sprevideli, da ta ni za drugega, nego da narod spravi v malomarnost in ga počasi v politično spanje zaziblje. Poglejte nas na Kranjskem! Ali bi ne bili pri nas še vedno Nemci nad nami, če bi se bili mi prijel pasivne politike tistikrat, ki smo imeli v mestnem, deželnem in deloma državnem zboru vse nemškutarske poslance? Le živahna borba in nevstrašen ter vstrajen napor dvignil nas je na stopinjo, da smo sami gospodarji postali v mestu in deželi in prav nič drugega. Je že res, da nas je 95% ali preteklost naša uči, da je bilo 5% Nemcev zadosti, da so se nam na pleča spravili. Koroški Slovenci, vzdignite se na dan volitve! Vsi za jednega, jeden za vse oddajajte svoje glasove

ampak da se je nariše v prijetnih omamljivih potezah, ne bojte se, velika druhal, ktero imenujejo občinstvo, vedno vse verjame in nikdar stvarjem ne pride do dna, zatoraj je pa tudi tako mikalno, s pomočjo druhal svet vladati. Pokazati toraj je treba penez od nasprotne strani. Povdarjati se mora, ko se o tem govori ali piše, občna korist na narodno gospodarstvo, kupčijo in obrt. Pokazati, da taka ogromna posestva so mrtva in ne nesó desete dela od tega, kar bi lahko nosila. Kdor dosti ima, da se ne briga veliko, je li vse zemljišče dobro obdelano ali ne, da le on v obilnosti živi in vstreže svojem potrebam. Zatoraj mora se vedno in vedno priporočati načelo o delitvi dela. Velike posestva moramo toraj deliti, kar je mogoče deliti, ker manj, ko vsakteri ima, bolj še potrudi, da naredi zemljišče plodovito, ker to mu je prvič zaradi manjšega obsega mogoče, a drugič je k temu tudi prisiljen, da sebe in svoje preživi. Nadalje se mora pokazati, kako se bo po delitvi posestev, po kupčevanju, prodajanju in menjavanju mednarodna kupčija oživahila ter denar, ki je priznано največa sila na svetu, zadobil več ceno. Drugače bode se obrtstvo povzdignilo, ker vsakdo bo pridelke, ki ne bodo za vžitek, skušal upotrebiti za obrt. Pota in ceste se bodo odprle skozi zemljišča in gozdove, kamor ni stoletja

prišla živa duša, ob cestah vzdigovala se bodo gostilne, tovarne, po cestah vozil se bo kmet z lastnim konjem, ne bo sicer dosti imel, a kar bo imel, bo njegovo, svoboden in neodvisen od viših gospodarjev.

In tako, častiti bratje, da spet obrnem penez na drugo plat, ktere ne smé nikdo videti, kakor mi sami, tako tedaj, častiti bratje, se bo dalo občinstvo in po njem cesar Jožef navdušiti, da se odpravi „fidejkomis“ in — plemstvo bo zgubilo tla, na katerih stoji, izginilo bo kakor megla pred vetrom in tako bo najmočnejši steber, na kterega se nastija in naš državni red že toliko stoletij opira, zdrobljen na vekomaj. Le urno na noge, bratje, inteligencija in kapital (razum in denar), ta dva morata vzajemno delati!“

„Inteligencija in kapital, živio!“ vsklikne Mostovski in trikrat z desnico vdari po žaklji.

„Še za Jožefa moramo videti sad našega prizadevanja za sveto stvar napredka in svobode. Ne mirujmo, dokler ne stremo glave plemstvu in velikoposestvu. Potem še le zadobi naše zlato tele, kapital, častilce in veljavo, kdor-koli bo vladal, molil je bo, le od njega pričakujemo odrešenja. A potem se vé, da se bo po državah tako plesalo, kakor bodo godli piskači okoli zlatega teleta, potem je

naše postavodajalstvo, so naše ministerstva, naše banke, naše državna posojila, toraj tudi naš mir in naša vojska. Cesarja Jožefa pa, ko mu spodmaknemo palico, na katero se je cesarska vlada doslej naslanjala, pravim, ko mu plemstvo vničimo, pošljemo nad Turka, naj se tam kavsa, da se mu razbije armada, ktero mu je zapustila mati Marija Terezija. Reč je že nastavljena, le urno naprej, za nami stoji mogočen Friderik in vsa njegova moč.)* Tako, častiti bratje, sem vam hotel danes malo več razkriti visoke skrivnosti zanašaje se na vašo zvestobo, da bote jasno pred seboj imeli smoter, proti kteremu nam je veslati. Ti pa, častiti brate Ben Saruk, imel nas boš proti „fidejkomisu“ vedno zanesljive zaveznike. Avstriji pa brez plemstva, brez armade, podpišemo smrtno sodbo. Povzdignemo

*) Primeri: „Privat-Prémémoria, an Seine k. k. Majestät Franz II.“ od leta 1793, spisal Hofmann, ki je sam nekdanj bil prostozidar. Prijavil Seb. Brunner v „Mysterien d. Aufklärung etc.“ V tej spomenici bere se med drugim: Der Türkenkrieg war ein Werk der geheimen Orden, angezettelt durch Herzberg (minister Friderika pruskega ter sam prostozidar) und seinen guten Freund Pitt. Der Schatz und die Armee des östr. Hofes sollte durch diesen Krieg erschöpft und vernichtet werden. — Die Unruhen in Ungarn wurden in den Logen entworfen und debattiert, Herzberg leitete sie u. s. w., str. 519.

profesorju Einšpielerju. Naj zmagate ali ne, to naj vas nikari ne briga, pač pa mora svet zvedeti, da ste še pri življenju! Če ne zmagate letos, zmagate pri drugih, tretjih volitvah; če pa ste malomarni ter se volitve ali celo ne vdeležite ali le v malem številu, tudi ne bode nikdar zmagali. Vsaka reč le raste in se krepi, če se vseje — vsadi.

(V pisateljskem društvu,) ki je imelo svoj „zabavni večer“ v soboto zvečer po gledišči v Ljubljanski čitalnici, čital je prof. Pintar odlomek iz Lukijana.

(Javni „Sokolski večer“) bo, kakor čujemo, o božičnih praznikih menda na Štefanji večer v Ljubljanski čitalnici, in sicer brez vstopnine. Reditelj mu je g. Anton Jeločnik.

(„Slov. Narod“) je bil letošnjo jesen v Ljubljanski kazini zažgan. Dotični gospodje, ki so nad tem pobalinstvom našli posebno zabavo, prišli so sedaj do svojega plačila. Preiskava vršila se je na tukajšnjem magistratu pod vodstvom g. komisarja Kavčnika. Dokazalo se je, da je list zažgal nek g. E. Kalin, trd Nemec, kakor že ime kaže. Dobil je za to nalog, da plača 10 gold. Druga dva gg. Viktor Moró in R. Kavšek, ki sta si pri tistem zabavnem ognji smodki prižgala, obsojena sta vsak na 5 gold. Oba sta se pritožila.

(Razpisana je učiteljska služba) v Podkrajju z letno plačo 500 gold. in prostim stanovanjem. Prošnje do 15. februarja 1886 c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Postojni.

(Zginil je) na skrivnosten način 7. decembra t. l. 40letni hlapec Fr. Golovršnik v službi na „Grabnu“ pri Novem mestu. Zvečer omenjenega dne so ga še videli v družbi neke vdove, s katero sta se rada videla; na to ga je pa zmanjkalo. 16. t. m. našli so ga mrtvega v nekem jarku ležečega. Ne ve se, ali se je Golovršnik sam končal, ali mu je pa kdo pomagal pri odhodu iz tega sveta. Sodnijska preiskava bo odkrila, kar je še nerazvozanega. Dotično vдово imajo že v preiskavi.

(Vojaško.) Med vsemi prebivalci zemlje bodo letošnjega „novega leta“ najbolj veseli gg. častniki, vojaški sodniki, zdravniki in kadetje, kajti takega „kristkindelna“ še nikdar niso imeli. Plača se jim bo povišala. V tem smislu je presvitli cesar zaukazal: 1. Vsem častnikom, avditorjem in graduiranim zdravnikom od stotnika nazaj, ki na mesec plačo vlečejo, izplačevala se bo od novega leta na dalje mesečna priklada 10 gold. z navadno plačo ob enem. Te priloge ne bodo dobili: a) častniki, ki so v Dalmaciji, v Bosni, Hercegovini in Novem Pazaru, kjer že tako doklado vlečejo; b) častniki, kedar imajo vojno doklado; c) umirovljeni častniki, kedar opravljajo kot taki dejansko službo; d) vsi invalidni častniki. — 2. Častniškim in zdravniškim namestnikom poviša se ob novem letu službena doklada od 8 na 12 gld. Kadetom, ki niso še namestniki, odloči se pa dosedanja namestniška doklada 8 gld. — 3. Stotnikom, ki postanejo majorji, določi se z dnevom imenovanja 600 gold. za nakup konj in konjske oprave.

krvavo zastavo na Francoskem, da se valovi revolucije vderó čez Evropo, malo časa še in — Avstrije ni več, papeštva ni več, rimske cerkve ni več.“

„Zdaj pa dovolite, častiti bratje, da se še jaz oglasim“, spregovori mlajši od onih dveh nam neznanih. „Zelo me v srei boli, ko vidim po tej deželi še tako globoko ukoreninjeno vražo. Kdo bo temu ljudstvu enkrat iz glave izbil, da papež in svetniki niso vstani nobenega zveličati; tako rimska je še ta druhal, da bolj zatelebane ni tako blizo najti. Kaj nam je početi, bratje?“

„Tü bi vedel z dobrim svetom najpred nam pomagati brat Luka“, odgovarja Mostovski. „Ej brate Luka, naj se tvoj jezik razvozlja in tvoje ustnice naj nam govoré.“

„Vi pa ne veste ničesa“, začenja gospod Luka od Volkov. „Vsa skrivnostna moč katoliške hidre obstoji v malikovanji, ki ga katoličani skazujejo Mariji, tako zvani devici in materi božji. Brž ko začne ljudstvo noreti za to češčenje, ga vse peklenke in zemeljske moči od Rima več ne odtrgajo. A mi na Goriškem imamo še posebno težko stanje. Že veste, kako je vsa dežela preprežena z bratovščinami.“

„In te imajo kapital“, dostavi gosp. Mostovski, „v Štanjelu je tudi taka.“

(Dalje prih.)

(Tombolo) s petjem, spodviljivem govorom, kojega govori društvenik g. F. Dolenc in z deklamacijo „Ubežni kralj“, prednaša g. Josip Košmelj, napravi na Šent-Janžev večer bralno društvo v Železnikih v prostorih g. Fr. Homanna. Pričetek ob 7. uri. Čisti dohodek namenjen je v pomnožitev društvene knjižnice. Naj vljudneje vabi k tej veselici Odbor.

Razne reči.

— Novi škof v Ermeland-u, dr. Andrej Thiel, je rojen 28. septembra 1826 v Lackau-u pri Seeburgu na vzhodnem Pruskem. V mašnika posvečen je bil 30. septembra 1849. Dve leti je bil v službi v okrajih Memel in Tilsit vzhodne Pruske. Svoje studije je dovršil na učiteljski v Vratislavu. L. 1870 je postal korar v Frauenburgu in 1. aprila 1871 generalvikar, in tukaj je poleg svojega škofa dr. Kremenca škofijo do dobrega spoznal. Izvoljen je bil v stolni cerkvi v Frauenburgu 15. t. m. vpričo kraljevega komisarja, višega predsednika pl. Schlieckmana. Sedaj imajo pruske škofije, izvzemši Gezensko-Pozenske, vravnano škofijsko vlado.

— Katolikov v Avstraliji je 60.000, vseh prebivalcev je pa 3 milijone. Katoliška hi-rarhija ima dve nadškofiji. 1. Sydney, kjer je 7 škofij: Armidalt, Bathurst, Brisbane, Goulburn, Maitland, Porto-Vittoria in Rock-Hampton. 2. Melbourne, ki ima škofije: Adelaide, Ballarat, Habart-Town, Perth in Sandhurst. Melbourne in Sydney ste največji mesti, skoraj po četrtilijona prebivalcev, druga mesta imajo po 60.000 do 100.000 prebivalcev. Nadškofijo v Sydneyu je ustanovil Gregor XVI. leta 1842, isti papež je ustanovil tudi škofije v Adelaide in Perth leta 1844 in 1845. Pij IX. je ustanovil 10 novih škofij, med temi ono v Melbourne, ki je bila povzdignjena v nadškofijo leta 1874. Leon XIII. je ustanovil še škofijo v Rock-Hamptonu. Škofje so Angleži, oziroma Irci, le v Rock-Hamptonu in v Armidalt-u sta Italijana. Več škofov je redovnikov. Komaj 50 let je preteklo, kar se je začela tam katoliška vera. Danes najdemo tam stalne cerkve, več opatij in samostanov itd. Še celó katoliško časnikarstvo je dobro osnovano. Sedaj je pa med kardinale rimske cerkve povzdignjen nadškof v Sydneyu, msgr. Moran, ki je bil na potu v Rim ob istem času, ko je zapustil časnost prvi kardinal v Ameriki, Mac Closkey, nadškof v New-Yorku. Prvi kardinal v Avstraliji je star 55 let, rojen je v Kildare na Irskem. Bil je škof v Osory na Irskem, ko ga je Leon XIII. imenoval nadškofa v Sydneyu.

Telegrami.

Dunaj, 22. dec. Taaffeju je bolje, moči se mu zboljšujejo in je dobro spal.

Beligrad, 22. dec. (Uradno). Premirje sklenilo se je do 1. marca sinoči na podlagi določil, kakor jih je ukrenila mednarodna vojna komisija in so se dotični akti tudi od obeh vojnih komisarjev podpisali. Srbi se morajo prvi začeti umikati iz zasedene zemlje. Za nevtralni svet se je odmerilo 3 kilometre od obeh državnih mej. Komisarji za sklepanje miru naj se takoj imenujejo.

Potsdam, 22. dec. Princ Viljem dobil je ošpice.

Za spomenik r. J. Božiča

so nadalje darovali č. gg.:

J. Sajovic	2 gl. — kr.
M. Torkar	1 „ — „
J. Škrjanc	1 „ — „
L. Jeran, kanonik,	2 „ — „
V. „Danieli“ izkazana	2 „ — „

S tem se je zbirka sklenila in se je znesek 48 gl. poslal 18. decembra č. g. Jurju Travnu, župniku Obirskemu na Koroškem, ki bo vsled obljube potrebno oskrbel ter ob svojem času poročal.

Prejel pa sem efektivno od	
sl. vredništvo „Slovenca“	23 gl. 52 kr.
„ „ „Slovana“	5 „ 85 „
„ „ „Danice“	4 „ — „
in neposredne pri meni	14 „ 63 „
toraj skupno	48 gl. — kr.

Bog plati vsem č. gg. darovalcem!

Anton Žlogar.

Umrli so:

19. dec. Karol Šavs, čevljarjev sin, 2 mes., Opekarska cesta št. 33, davica. — Apolonija Gerdina, hišnega posestnika žena, 64 let, sv. Martina cesta št. 3, Brighthova bolezen.

V bolnišnici:

18. dec. Katarina Kvas, dninara, 48 let, jetika.
19. dec. Franc Javorek, pisar, 60 let, pljučni edem.

Tuji.

20. decembra.

Pri Matiču: Schuster, Bartolitsch in Kralowsky, trg., z Dunaja. — Andr. Kollpacher, trg., iz Grada. — Julij Siegl, c. kr. profesor, iz Grada. — Karolina Smola, soproga c. kr. majorja.

Pri Slonu: Henrik Berger, zasebnik, z Dunaja. — Jan. Domán, notar, s soprogo, iz Budapešte. — Sander Spitz, tovarniški zastopnik, s Hrvaškoga. — Matej Grašič, enoletni prostovoljec, iz Dubrovnika. — Dr. Russ, c. kr. okr. glavar, iz Kamnika.

Pri Bavarskem dvoru: Peter Zoppoloto, zasebnik, iz Maseboga. — Franc Golob, zasebnik, iz Celovca. — Premrov, zasebnik, iz Cerknice.

Pri Južnem kolodvoru: Radoslav Slovačky, jurist, z Dunaja. — Ljud. Kunewalder, vrednik, iz Grada. — Krištof Neuner, tovarniški pos., iz Celovca. — Janez Šumi, c. k. uradnik, z družino, iz Gorice. — Katarina Debevec, zasebnica, iz Loke.

Dunajska borza.

(Telegrafovo poročilo.)

22. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 90 kr
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 25 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 40 „
Papirna renta, davka prosta	100 „ 15 „
Akcije avstr.-ogerske banke	869 „ — „
Kreditne akcije	284 „ 50 „
London	126 „ 05 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 98 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 98 „
Nemške marke	61 „ 90 „

Času primerna slovstvena novost!

Slavno znana Herder-jeva knjigarna v Freiburgu izdala je v drugem pomnoženem natisu knjigo:

Joseph II.

Characteristik seines Lebens, seiner Regierung und seiner Kirchenreform.

Mit Benützung archivalischer Quellen.

(1)

Von

Sebastian Brunner.

Zweite, mehrfach umgearbeitete Auflage. 252 Seiten, 8°.

Knjiga obravnava, kolikor mogoče vse natančno ter nam v čisti luči podaja življenje cesarja Jožefa II. in njegovega časa. Kdor se hoče z njim natančneje seznaniti najde v tej knjigi bogato zbirko vseh njegovih dejanj in nehanj, ki so zgodovinsko dokazani.

Cena mehkevezane knjige je 1 gl. 24 kr., trdo vezane pa 1 gl. 55 kr. ter jo prodaja

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Orglje na prodaj!

Občina Radomlje v Kamniški fari je pri svoji cerkvi mnogo novih reči oskrbela in v kratkem času bo tudi nove orglje iz delavnice slavno znanih gg. bratov Zupan v Kropi dobila. Ker so stare orglje s sedmimi spremeni za rabo še dobre jih za nizko ceno prodá. (2)

Izvrstno Bordó-vino

v buteljah

pridelano z žlahtnih Bordó trt, zasajenih v Brdih na Goriškem, jako zdravilno; odlikovano v deželni vinarski razstavi v Gorici l. 1884, prodaja

Janez Fabian,

veletržec v Ljubljani, Valvazorjev trg,

kteri tudi sprejema naročila z dežele in pošilja s povzetjem po pošti ali železnici.

Butelja po 1 gld. (2)

Nepremočljiva in silno gorka ter le 2 goldinarja

veljá novoizumljena, najboljša, gostotkana, gorka

„meščanska“ jopica

(„Bürger“-Jacke). (5)

Ne dobi se nič cenejega, vstrajnega, boljšega in bolj pripravnega, kakor novoizumljene praktične „meščanske“ jopice za gospode in gospe, za mladenčce in dekleta; v zalogi imamo jih obilno sivih, rujavih, rdečih, temno-modrih in črnih in so jim veljaki pripoznani, da so:

1. Vsakemu telesu prav;
2. da mu hranijo gorkoto enakomerno;
3. da se z njimi prihrani mnogo druge obleke, in
4. da so poceni, dolgotrajne in imajo lepo moderno fazono.

Kdor ima „meščansko“ jopico, se bo po zimi najlože mraza obvaroval; nikomur naj se toraj ne smili mala svetlica 2 goldinarjev, za ktere se dobi jopica ali pa hlače. Kdor kaj naroči, zadostuje še pové, ali je dotična oseba velika, srednja ali majhna.

Prodaja jih proti poštnemu povzetju edino le

Rabinowicz,

Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9.